

Martine Delfos over opvoeden in de kinderopvang

'Ouders kunnen niet meer 24 uur per dag opvoeden'

Door het stijgend aantal tweeverdieners is opvoeden een belangrijke taak van de kinderopvang geworden. Dat zegt psycholoog, therapeut en schrijver Martine Delfos.

Mede daarom schreef ze het boek *Kinderen, ouders en kinderopvang – Samen opvoeden in de driehoek*. 'Ouders hebben met hun kinderen een relatie voor het leven, als leidster heb je er een in diensturen.'

Een boek voor leidsters over de opvoeding van kinderen, waarom moest het er komen?

'Allereerst omdat een groot deel van de tekst eerst als artikelenreeks in KIDDO is verschenen en de uitgever het een goed idee vond om mijn KIDDO-verhalen over opvoeden te bundelen. En dat belang zie ik ook. Mensen die in de kinderopvang werken zitten met een probleem, namelijk dat ouders moeten opvoeden maar daar niet altijd tijd voor hebben. Dat merken leidsters bijvoorbeeld als kinderen in hun pyjama naar het kinderdagverblijf worden gebracht, met een boterham in de hand. Ik bedoel, er vallen gaten in de opvoeding.'

Ouders laten steken vallen?

'Nee, ik bedoel het letterlijk. Ooit kregen alle kinderen een opvoeding op 24-uursbasis. Thuis zijn er twee de baas: de ouders. Daarnaast waren er familieleden die af en toe in huis meehielpen, ook bij de opvoeding. De ouders van nu doen het niet slechter; ze zijn er gewoonweg niet altijd. Laat ik een voorbeeld geven. In Nederland zijn ongeveer twintigduizend kinderen tussen de dertien en

vijftien jaar verslaafd aan games. Écht verslaafd, de harde criteria. Veelal zijn dat de kinderen van ouders die het reuze druk hebben, die er niet altijd voor hun kinderen kunnen zijn en daardoor niet altijd aan opvoeden toekomen.'

Wat betekent dat voor de kinderopvang?

'Wat kinderen nodig hebben, is opvoeding. Zeker de eerste drie jaar van hun leven volgen ze 24 uur per dag een "sociale vaardigheidstraining". Als ze iets afpakken van een kindje, dan zeggen de meeste ouders: "Dat kan niet zomaar. Als je er mee wilt spelen, moet je het vragen." Of: "Je bent moe hè, dat zie ik, dan ga je lekker even slapen." En: "Je staat te dreutelen, ik denk dat je moet plassen, zullen we het even proberen?" Als ouders er vanwege hun werk niet zijn om hun kinderen deze dingen te leren, dan moet een ander die taak overnemen en vaak is dat de leidster in de kinderopvang.'

En die leidster kan wel wat advies gebruiken?

'Er werken veel goede, betrokken mensen in de

'Zeker de eerste drie jaar van hun leven volgen kinderen een "sociale vaardigheidstraining".'

Martine Delfos

kinderopvang, maar die moeten zich vaak te veel met andere dingen bezighouden, zoals veiligheid en methoden, terwijl ze vooral zouden moeten opvoeden. Bovendien is opvoeden niet zo eenvoudig als het niet om je eigen, biologische kinderen gaat. Ouders hebben een relatie voor het leven, als leidster heb je er een in diensturen. Je ziet de kinderen niet steeds, weet niet wat er bijvoorbeeld 's nachts gebeurt en kan dus moeilijker achterhalen waar hun gedrag vandaan komt.'

In uw boek schrijft u dat ouders niet altijd willen dat er in de opvang wordt opgevoed. Waarom dan niet?

'Ze zijn bang dat opvoeden in de kinderopvang anders wordt gedaan dan dat ze zelf willen. Dat heb ik ook gehad, hoor, met mijn eigen kinderen, dat gaat vanzelf. Maar wat ouders vergeten, is dat ze het zelf niet kunnen doen zoals hun eigen ouders dat deden. Ze kunnen hun kinderen niet altijd zelf opvoeden, en dat als het niet in de kinderopvang gebeurt, gebeurt het nergens. Dan vallen er gaten in de opvoeding.'

U zegt: Omdat ouders niet willen dat leidsters opvoeden, heeft de kinderopvang een alternatief bedacht: leidsters moeten de ontwikkeling van kinderen stimuleren. U bent daar echter geen voorstander van.

'Klopt. Kinderen leren vanzelf. Neem de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE, red.) die onder andere is bedoeld om taalachterstanden bij jonge kinderen weg te werken. Een kind hoeft je geen taal te leren, die leert hij vanzelf. Je hoort kinderen wel eens zeggen: ik loopte. Een perfecte vervoeging, maar toevallig is het een uitzonderingswoord. Als je dat maar corrigeert zal een kind voortaan "ik liep" zeggen. Onderzoek toont aan dat niet de VVE voorspelt of een kind taal goed ontwikkelt, maar de aanleg van het kind zelf is belangrijk.'

Met die taalachterstanden waar VVE-programma's voor bedoeld zijn valt het dus wel mee?

'Daar hebben allochtone kinderen meer mee te maken. Zij moeten vanuit een emotionele en educatieve taal thuis een tweede taal leren. Dat kost tijd. Dat is ook niet alleen taal, maar ook cultuur. Kinderen hebben het daar druk mee in hun hersenen. Dat lijkt een achterstand op te leveren, maar een tweede taal leren blijkt juist stimulerend voor de hersenen te zijn!'

Hoe ga je daar als leidster mee om? Je bent nu eenmaal verplicht om een VVE-programma aan te bieden.

'Ik kan niet zeggen: gewoon doen, zo'n methode. Ik heb gehoord van Turkse ouders die op het kinderdagverblijf te horen kregen dat ze met hun kinderen ➤

Het ideale vakblad voor medewerkers van de buitenschoolse opvang!

thuis Nederlands moesten praten. Maar elk kind, ieder mens moet een bodemtaal hebben, een taal van waaruit je leert. Kinderen die hun moedertaal onvoldoende beheersen en van hun gebrekkig spreken de ouder Nederlands moeten leren, zullen geen enkele taal goed beheersen. En ze missen de emotie van de taal bij hun moeder, omdat die niet haar eigen taal spreekt. Protesteren, dat moeten leidsters doen. Tegen die taalmethodes. Ze zullen het zelf ook ervaren, hoor, dat dat soort programma's niet werken. Kinderen leren taal vanzelf als ze merken dat ze niet begrepen worden. Contact maken dus is goed voor taalontwikkeling. Weet je waarom kinderen gaan lezen? Omdat ze worden voorgelezen en ze gefrustreerd zijn dat ze zelf niet kunnen lezen. Dat gebeurt spontaan.'

Wat moet er volgens u nog meer in de kinderopvang gebeuren?

'Leidsters moeten met ouders gaan praten. Zo van: "Wij vinden dat we een opvoedende taak hebben, hoe gaan we die invullen?" Ouders zullen dan aangeven dat ze best willen dat er in de kinderopvang wordt opgevoed, maar dat ze bang zijn dat er niets met hun opmerkingen gebeurt. En die zorg begrijp ik. Ik denk dat er met ouders te weinig wordt gecommuniceerd. Dat is ook niet eenvoudig, hoor. Het gebeurt tijdens het halen en brengen, maar dan gaat het niet over wat het opvoeden betekent, en het gaat er ook niet over dat de mensen in de kinderopvang zich opgejaagd voelen en zien dat methodes niet werken. Laat opvoeding een thema zijn dat iedereen belangrijk vindt. Organiseer bijeenkomsten waar je daar over praat.'

U schrijft ook dat kinderen minder grenzen gesteld krijgen en dat respect voor leidsters niet meer vanzelfsprekend is. Respect moeten ze verdienen. Dan gaat er in de opvoeding dus toch iets mis, niet?

'Ik geloof wel dat er sprake is van een meer grenzeloze opvoeding. Ik zat laatst in de trein tegenover een paar op het eerste gezicht beschaafde meisjes van wie je niet denkt dat ze uit een probleemgezin komen. Op goed verstaanbare toon praatten ze over het verdienen van geld, het voor de gek houden van collega's, de baas en de school. Dat is dan typisch de hedendaagse opvoeding: je fluistert niet meer in de trein en je praat publiekelijk over oneerlijkheid als iets gewoons. Toch is dat geen kwestie

van ouders die steken laten vallen, maar van een maatschappij die verandert. Een maatschappij die het belangrijk vindt dat kinderen zich moeten ontwikkelen, gericht op het eigen belang en niet het gemeenschappelijk belang. Ze leren niet meer het daarbij horende gedrag en worden daarin niet meer begrensd. Ze leren niet dat het vanzelfsprekend is om respectvol met anderen om te gaan.'

Wat kun je daar als leidster aan doen?

'Gewoon, dóén. Kinderen begrenzen, leren respect te hebben voor een ander. Je hebt daarbij wel de hulp van je collega's nodig, dat je met elkaar bepaalt wat je kinderen bijbrengt. Dat iedereen tegen een kind durft te zeggen: "Ik vind het niet leuk dat je dat zegt." Dat is opvoeden en niets anders.'

Meer info

Vanuit de driehoek kind-ouder-leidster gaat Martine Delfos in op situaties in de opvang die te maken hebben met de ontwikkeling en opvoeding van het jonge kind. In een aantal hoofdstukken groeit de baby op van peuter naar kleuter tot beginnende puber aan het einde van de basisschool. Hoe kunnen begeleidsters ouders ondersteunen? En wat komt er verder kijken bij het werken met kinderen en hun ouders?

Kinderen, ouders en kinderopvang - Opvoeden in de driehoek is verschenen bij uitgeverij SWP, kijk op: www.swpbook.com/1206

Met KIDDO ontvang je 8x per jaar waardevolle vakinformatie:

1. De laatste ontwikkelingen en nieuwtjes binnen je vakgebied,
2. Praktijkverhalen en reportages,
3. Advies van deskundigen en tips van collega's,
4. Interessante portretten en scherpe columns,
5. Handige tips voor (kinder)boeken,
6. Originele spel- en knutselactiviteiten.

Als abonnee krijg je uiteraard korting op het jaarlijkse KIDDO-KinderopvangCongres én je ontvangt mooie aanbiedingen via de KIDDO-nieuwsbrief

Ga voor het afsluiten van een abonnement naar www.kiddo.net en gebruik de actiecode RUIMTEN12. In Vlaanderen kun je ook terecht op www.epo.be

Neem nu een abonnement op KIDDO en ontvang *Ruimten maken voor vier tot twaalf jaar* cadeau!

t.w.v.
€ 29,50!

Hoe kun je je kindercentrum zo inrichten dat het ook echt een ruimte voor kinderen is, die bovendien past bij de pedagogische visie en werkwijze van je organisatie? Op die vraag geeft deze uitgave een uitgebreid antwoord.

KIDDO, hét pedagogische vakblad voor de kinderopvang

Een jaarabonnement kost € 46,- voor particulieren, € 89,- voor organisaties en € 33,- voor studenten.